

[tinahakan.se](http://www.tinahakan.se)

Transvestiters livssituation & problematik

Author: hakan

Publication date: 2009-01-28

Madeleine Ågren, MTF - transvestit, medlem i RFSL och FPE-S (utdrag ur riksdagskompendiet.pdf)

INLEDNING Transvestiter är en av samhällets utsatta minoriteter. Riktigt hur många vi är, är det ingen som vet. Det ligger liksom i sakens natur eftersom många av oss helt enkelt inte syns, inte vill synas, inte vågar synas. Mer eller mindre seriösa försök att uppskatta antalet har gjorts, men det enda vi kan vara säkra på är att vi definitivt är betydligt fler, än de av oss som väljer att synas.

Kanske så många som 1% av befolkningen, kanske fler, kanske färre. Det beror också på hur bred definition av begreppet man väljer. Men kanske är Din arbetskamrat, Din granne, Din släkting eller Din partner transvestit, men vågar inte berätta något. Av rädsla för att Du inte kan ta emot den informationen.

I egenskap av utsatt minoritet löper även transvestiter enskilt (i alla fall de som är någorlunda öppna med vad de är, de som visar sig ute i sk. ombytt tillstånd) och som grupp, pga omgivningens fördomar, okunskap, negativa attityder osv, risk att utsättas för bl a:

- Diskriminering i arbetsliv och andra sammanhang
- Verbala påhopp ,okvädingsord
- Våld, misshandel och hatbrott
- Hets mot folkgrupp

Markeringar från samhället mot allt detta saknas när det gäller såväl transvestiter som transpersoner i allmänhet.

De allmänna kunskaperna om transvestiter, deras behov och problem, hur de vill uppfattas och behandlas, är bristfälliga. Kunskaperna finns utspridda hos enskilda personer som själva är transvestiter eller av en eller annan anledning umgåtts med sådana under längre tid.

Litteraturen och forskningen om transvestiters situation och problematik är inte särskilt omfattande, i alla fall inte på svenska och för svenska förhållanden. Inte heller olika samhällsinstitutioners kunskap. Detta behöver också åtgärdas för att väl underbyggda beslut ska kunna fattas.

VILKA ÄR DÅ DESSA TRANSVESTITER?

Transvestiter är en heterogen grupp människor som av olika anledningar valt att ofta eller sällan, mer eller mindre offentligt, mer eller mindre öppet för sin omgivning, ta på sig kläder och andra attribut (i större eller mindre omfattning) som av samhället tillskrivs det andra könet, det som transvestiten själv inte tillhör. Detta bottnar ofta i en önskan att åtminstone just då få "känna sig som", leva som, se ut som, tillhöra det andra könet. Eller uttrycka sådant inom en själv som liksom inte "ryms" i den vanliga rollen. Eller få ut någon form av avkoppling eller njutning.

Någon avsikt att genomföra ett s.k. "könsbyte", dvs med kirurgi mm anpassa kroppen till den egna självuppfattningen, finns dock inte.

Men transvestitens ev. önskan att tidvis leva som det andra könet kan vara olika stark för olika personer och i vissa fall vara svår att skilja från den transsexuelles känsla. Det händer också, även om det inte är vanligt, att transvestiter efter en tid inser, tvingas inse, att de snarare är transsexuella och därför inleder den processen.

Det finns belägg för att transvestiter har funnits genom hela historien, i alla kulturer, men bemötts olika beroende på var och när.

En vanlig vanföreställning kring transvestism är, att blott det faktum att en person är transvestit skulle säga något om den personens sexuella läggning. Så är inte fallet. Allt tyder tvärtom på att det finns transvestiter av alla slag, hetero-, bi- och homosexuella. Transvestismen som sådan handlar i dess mogna form inte om sex utan om rätten att uttrycka sådant som enligt samhället inte överensstämmer med könstillhörigheten. Att i allmänhet bete sig, se ut som det andra könet. Inte om något sexuellt beteende.

De flesta transvestiter är också ense om att transvestism inte är en hobby som man börjar och slutar med allt efter behag. Det är en personlighetsyttring som man bär med sig genom livet. Alltså inte en sjukdom som kan botas. En transvestit vill vanligtvis inte heller bli av med sin transvestism utan lära sig att leva med den.

Dessutom ger transvestismen på olika plan en insyn i och förståelse för "den andra världen", den som vanligtvis är mer eller mindre stängd.

Det finns transvestiter av båda könen. Även om det nog är männen som byter om till kvinnor, manliga transvestiter, som syns mest och väcker mest upp-märksamhet, finns det också kvinnor som byter om till män, kvinnliga transvestiter eller s.k. boychicks.

Kvinnans relativt sett friare roll i vår kultur, i alla fall när det gäller klädval, kanske har bidragit till denna sned-fördelning. Denna friare roll kan dock också göra att en kvinnlig transvestit har ännu svårare att bli sedd som just transvestit och får kämpa ännu hårdare för att tas på allvar.

HUR LEVER TRANSVESTITER?

VILKA PROBLEM HAR VI?

Transvestismen kan göra sig påmind tidigt eller sent i livet. Det är inte ovanligt med minnen från tidig barndom eller kring puberteten av händelser, känslor, dofter, tankar osv som i alla fall i efterhand går att sätta i samband med den vuxnes transvestism. I början kan det handla en del om det sexuella men, med tiden och därmed ökad själv acceptans och mognad, brukar den kopplingen klinga av och ersättas av en känsla av välbehag, ett behov av att uttrycka andra sidor av sig själv etc. Denna process påskyndas förstås av kontakt med likasinnade och alla försök att motarbeta känslor av skam, tabu, förknippade med transvestismen.

Omgivningens verkliga (eller inbillade) negativa attityder gör ofta att transvestismen blir en tung hemlighet att bära på. Rädslan för vad familjen (många transvestiter har familj och barn), grannarna,

arbetskamraterna, ja hela omgivningen, ska tycka skapar ett dubbelliv. Allt måste gömmas. Kläder, skor, smink och allt annat som hör ihop med detta måste placeras utom synhåll för nyfikna blickar.

Åtgärderna för att hålla igång detta dubbelliv kan bli rätt vidlyftiga och är förstås i längden inte bra för någon. Omgivningens eventuella negativa attityder, okunskap och i botten rädsla för det okända kan vara svår att bryta igenom när transvestiten själv tyngs av rädsla och skam för att han/hon är som han/hon är och skuld för att han/hon hemlighåller det, kanske t o m för sin partner. Man kan säga att det är rädsla för rädsla som i mångt och mycket skapar dubbellivet, behovet av att hemlighålla ibland t o m för sina allra närmaste.

Det är tyvärr inte ovanligt att livskamraten efter ett antal års fast relation får veta att partnern är transvestit, ofta med en djup kris som följd. Men om familjen och kanske nära vänner känner till transvestismen (men inte resten av omgivningen) dras också dessa i viss mån in i dubbellivet. Också de måste ju tänka på vad de säger till vem. Det i regel oönskade dubbellivet blir alltså ett resultat av människors (förmodade) oförmåga att hantera "både och" i stället för "antingen eller".

De transvestiter som vill förena sina båda skepnader, vill kunna uppträda i valfri skepnad i vissa sammanhang kan tyvärr få känna på denna oförmåga och dess konsekvenser.

Transvestiten som inte visar sig offentligt sägs ofta leva i "garderoben", kanske utan kontakt med likasinnade. Dagens möjligheter, via Internet, har dock gjort att många betydligt tidigare än förut får kontakt. De kan därmed få stöd och tips som hjälper dem, vilket kan leda till värdefulla möten på betydligt enklare och mindre utlämnande sätt än tidigare. Första steget till ett bättre liv är självacceptans och där hjälper förstås kontakten med andra i ungefär samma situation. Den dolda kampen med sig själv är mycket påfrestande och den leder ofta till ett ständigt köpande och slängande av de attribut som behövs för att transvestiten ska kunna må bra.

Att ge sig ut offentligt ombytt kan vara ett stort, närmast omöjligt, steg i början. Ändå vill många av oss det. Ja, nästan måste det för att liksom vara säkra på att vi finns. Men har man ingen att stödja sig på är risken stor att irrationella val görs och debuten sker mitt i natten på ödsliga gator eftersom det på något bakvänt vis känns tryggast. Risken att synas och att möta någon är ju minst där. Samtidigt är faran då kanske som störst om "olyckan" är framme. Även här styr rädslan och föreställningen om att omgivningen är "farlig".

Många transvestiter vill kunna leva som "vanligt folk" även i sin andra skepnad, dvs göra det som man annars gör, fast nu i en annan form. Inte behöva söka sig till speciella "skyddade", liksom konstgjorda miljöer, mötesplatser speciellt för transvestiter och kanske andra minoriteter. Det kan ju möjligen fungera om man bor i eller nära storstadsområden eller har stora möjligheter att resa, men annars blir det svårt. Vill man bara gå och shoppa, gå på konsert, restaurang, krog, galleri osv krävs det en hel del vilja och mod för att våga. Men vågar man, trots undrande blickar, prat bakom ryggen osv, och det fungerar, blir glädjen desto större och stoltheten över att stå för den man är växer. Det går dessutom att lära sig att hantera även obehagliga situationer så att det oftast kommer ut något positivt ur dem.

Samtidigt kan det också vara farligt att ensam röra sig ute bland inte alltid så positivt inställda människor. Speciellt om dessa har intagit alkohol eller droger i olämpliga mängder. Alla är ju inte i det läget mottagliga för vänliga ord och leenden. Än mindre för rationella argument.

En paradox i sammanhanget är att ju fler transvestiter som vågar vara öppna, som vågar ge sig ut "på stan" ombytta, desto vanligare kommer konfrontationerna med negativt inställda människor att bli. Transvestiternas ökade öppenhet kommer antagligen att locka fram omgivningens rädsla i högre grad. Detta kan i sin tur, i alla fall till en början, innebära fler incidenter av våld och misshandel.

Samtidigt kommer allt fler människor att få möjlighet att visa sitt stöd vilket förstås är positivt.

Den lite mer "avancerade" transvestiten som lever en relativt stor del av sitt liv i sin andra skepnad, kanske reser både inrikes och utrikes ombytt, känner ofta ett stort behov av att liksom tydligare legitimeras sitt "alter ego" genom ett officiellt namn och en legitimation som fungerar bra i den skepnaden. Det kan ibland vara besvärligt att använda sitt vanliga namn och sin vanliga legitimation när liksom ingenting stämmer. I varje fall inte för den som ska granska handlingen.

AVSLUTNING

Av ovanstående beskrivning av transvestiters livssituation och problematik kan följande slutsatser dras om vad som behöver göras:

-> Information, information och mer information för att öka kunskapen i samhället om vad transvestiter är och inte är, vad vi vill och behöver. För att på sikt skapa ett samhälle som känns mer välkomnande och accepterande.

-> Resurser för spridande av information behövs till de organisationer som arbetar för transpersoner i allmänhet och transvestiter i synnerhet. Förutom allmän info i tryckt form och via internet behövs också riktad info till:

- Utbildningsinstitutioner, både för Läromedel i grund- och gymnasieskola och komvux osv samt vid yrkesutbildningar för lärare, sjukvårdspersonal osv
- Polis och rättsväsende

- Sjukvård

- Jourhavande medmänniska eller liknande
- Andra som konfronteras med frågor kring transvestism.

-> Utredning för att samla kunskap om transvestiters situation och problematik i samhället och därigenom kunna fatta mer välgrundade beslut om frågor som rör transvestiter. Vår existens behöver erkännas och belysas på alla sätt. Samhället måste tydligt markera att även vi har rättigheter, inte är sjuka och inte får trampas på.

-> Diskriminering pga uttryck, beteende som inte följer könsnormen, ska inte tillåtas, varken i arbetslivet eller på andra håll i samhället. Så länge transvestiten i övrigt gör det som rimligen kan förväntas på en arbetsplats eller i andra sammanhang kan inte själva transvestismen utgöra grund för särbehandling, oavsett hur den kommer till uttryck.

-> Hatbrott, våld, misshandel och annat mot transvestiter pga själva transvestismen bör särskilt bevakas och noteras.

-> Hets ska inte heller kunna bedrivas mot transvestiter som grupp.

-> En liberalisering av namnlagen vore av godo åtminstone för transvestiter som i sitt dagliga liv känner behov av ett fritt valt ytterligare namn.

Alla ovanstående åtgärder gäller förstås alla transpersoner men har här formulerats speciellt för

gruppen transvestiter. Frågan är om inte alla punkter egentligen i grunden gäller alla människor på ett eller annat vis. Vi transvestiter är ju också människor och vill som sådana bli bemötta med acceptans och respekt.

(Fotnot)

1) Bruket av "kvinnlig" resp "manlig" i detta sammanhang kan vara förvirrande men i detta dokument är en manlig transvestit en man som byter om till kvinna och som antagligen försöker se kvinnlig ut, uppträda kvinnligt …

Madeleine Ågren

E-post: madeleine.agren@telia.com